

Pan-európske kritériá a indikátory trvalo udržateľného obhospodarovania lesov – preklad

Počas prác na spresnení "národných kritérií a indikátorov" sa zistilo, že preklad pan-európskeho dokumentu používaný na Slovensku nebol celkom korektný, čo miestami viedlo k jeho nezrozumiteľnosti. Tento stav bol do istej miery ospravedlniteľný – originál dokumentu je napísaný pomerne neobvyklou, dá sa povedať byrokratickou angličtinou. Taktiež je zjavné, že prvotný preklad bol robený v časovej tiesni a neskôr už nebol korigovaný. Toto viedlo až k tomu, že z posledného návrhu národných kritérií a indikátorov boli vynechané kvalitatívne indikátory, ktoré boli menej zrozumiteľné než kvantitatívne. Preto sme v rámci úlohy celý dokument znova preložili, samozrejme s prihliadnutím na pôvodný preklad. Myslíme, že tento krok prispel k správne pochopeniu celého dokumentu.

Pan-európsky materiál nie je celkom bezchybný ani po odbornej stránke, čo je najzjavnejšie pri porovnaní s Montrealským dokumentom. V návrhu národných kritérií sme sa snažili tieto nezrovnalosti korigovať, preto doporučujeme chápať tento preklad len ako podklad pre ďalšiu prácu.

V texte ostala jedna dvojznačnosť v kritériu 3, ktorá je vysvetlená priamo v príslušnom odstavci.

Poznámky (*kurzívou*) k menej známym slovíčkam alebo termínom sú taktiež umiestnené priamo pod príslušnými odsekmi.

KRITÉRIUM 1: UDRŽANIE A PRIMERANÝ ROZVOJ LESNÝCH ZDROJOV A ICH PRÍSPEVKU DO GLOBÁLNEHO KOLOBEHU UHLÍKA

Oblasť: **Všeobecná pripravenosť**

Popisné indikátory:

1. Existencia právneho a regulačného rámca a rozsah, do ktorého tento poskytuje celkový politický rámec na zachovanie a trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov.
2. Existencia a výkonnosť inštitucionálneho rámca pre vytváranie smerníc pre štátne plány a programy.
3. Existencia ekonomicko-politického rámca a finančných nástrojov a rozsah, do ktorého tento umožňuje tok kapitálu do a z lesného sektora ako odpoveď na signály trhu a rozhodnutia štátnej politiky.
4. Existencia informačnej bázy pre implementáciu politického rámca a schopnosť uznať celú škálu hodnôt lesa a potenciálov s periodickým lesníckym plánovaním a hodnotením lesných zdrojov.

Oblasť: **Využitie pozemkov (druh kultúry) a rozloha lesa**

Kvantitatívny indikátor:

1.1 Rozloha lesa a ostatných zalesnených plôch a zmeny tejto rozlohy (členené, ak je to vhodné, podľa typu lesa *, vegetačného stupňa, vlastníckej štruktúry, vekovej štruktúry a tvaru lesa).

* typ lesa pozostáva z typu stanovišťa a typu súčasného porastu – je to teda jednotka podobná nášmu prevádzkovému súboru, nie je však taká podrobná

Popisné indikátory:

1. Existencia právneho / reštrikčného rámca a rozsah, v ktorom tento:
  - o Udržiava lesné zdroje a bráni degradácii lesa
  - o Vyjasňuje vlastnícke práva a umožňuje primerané užívateľské vzťahy
2. Existencia inštitucionálneho rámca a jeho schopnosť uskutočniť integráciu územného plánovania a hospodárskou úpravou lesa
3. Existencia ekonomicko-politického rámca, resp. finančných nástrojov, a rozsah, v ktorom tento podporuje integráciu územného plánovania s hospodársko-úpravníckym plánovaním
4. Existencia informačnej bázy pre implementáciu politického rámca a jej schopnosť vypracúvať a aplikovať smernice pre územné plánovanie vo vzťahu k lesným zdrojom.

Oblasť: **Zásoba dreva**

Kvantitatívny indikátor:

1.2 Zmeny v:

- a. celkovom objeme zásoby dreva,
- b. priemernej (hektárovej) zásobe na lesnej pôde (členené, ak je to vhodné, podľa vegetačných stupňov, stanovištných typov a p.),
- c. vekovej štruktúre alebo zastúpení vhodne zvolených hrúbkových tried

Popisné indikátory:

1. Existencia právneho / reštrikčného rámca a rozsah, v ktorom tento podporuje trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov so zvyšovaním zásoby porastov komerčne významných aj nevýznamných drevín na lesnej pôde dostupnej pre produkciu dreva
2. Existencia inštitucionálneho rámca a jeho schopnosť prevziať a ďalej rozvíjať pravidelné hodnotenie lesných zdrojov
3. Existencia ekonomicko-politického rámca, resp. finančných nástrojov, a rozsah, v ktorom tento poskytuje vhodné stimuly na podporu lesníckej politiky zameranej na zvyšovanie zásoby lesných porastov
4. Existencia informačnej bázy pre implementáciu politického rámca a jej schopnosť zdokonaľovať rutinné hodnotenie lesných zdrojov uznávanými výskumnými ústavmi a podobnými inštitúciami.

Oblasť: **Bilancia uhlíka**

Kvantitatívny indikátor:

1.3 Celkové ukladanie * uhlíka a zmeny v jeho ukladaní v lesných porastoch

* slovo "storage" označuje proces ukladania, nie zásobu ako sa často mylne prekladá, treba však pripomenúť, že pan-európsky dokument sa vyznačuje pomerne zlou angličtinou

Popisné indikátory:

1. Existencia právneho / reštrikčného rámca a rozsah, v ktorom tento vyjasňuje politiku pre rozvoj využitia lesných produktov pre energetické účely.
2. Existencia právneho / reštrikčného rámca pre rozvoj programov na zvyšovanie využitia lesných produktov na energetické účely.
3. Existencia ekonomicko-politického rámca, ekonomických nástrojov a rozsah, v ktorom tieto poskytujú subvencie pre využitie dreva na energetické účely.
4. Existencia informačnej bázy pre implementáciu politického rámca a jej schopnosť:
  - o rozvíjať výskum dĺžky životnosti drevných produktov,
  - o rozvíjať efektívne organizovaný zber odpadového papiera.

KRITÉRIUM 2: UDRŽANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU A VITALITY LESNÝCH EKOSYSTÉMOV

Kvantitatívne indikátory sledujú zmeny v nasledujúcich ukazovateľoch:

2.1 Celkové množstvo a zmeny v depozícii lesných imisií za posledných 5 rokov (hodnotené na trvalých plochách)

2.2 Zmeny vo vážnej defoliácii lesov podľa klasifikácie UN/ECE a EÚ (triedy 2, 3 a 4) za posledných 5 rokov

2.3 Vážne poškodenie vplyvom biotických a abiotických činiteľov:

- a. vážne poškodenie zapríčinené hmyzom a chorobami s meraním závažnosti ako funkciou (mortality alebo) straty prírastku
- b. ročná výmera lesov a ostatných plôch porastených lesnými drevinami zničená požiarom
- c. ročná výmera postihnutá vetrovými kalamitami a objem vyťažený z týchto plôch
- d. podiel obnovnej plochy vážne poškodenej zverou a ostatnými stavovcami alebo pastvou

2.4 Zmeny v bilancii živín a reakcii pôd za posledných 10 rokov (pH a CEC); úroveň nasýtenia sorpčného komplexu (CEC) na plochách Európskej monitorovacej siete alebo porovnateľnej národnej siete

Popisné indikátory:

1. Existencia právneho / reštrikčného rámca a rozsah, v ktorom tento presadzuje zákony a politiku zameranú na udržiavanie zdravotného stavu a vitality lesov.
2. Existencia inštitucionálneho rámca a jeho schopnosť rozvíjať mechanizmy pre kontrolu výskytu závažných poškodení a reguláciu škodlivých činiteľov.

3. Existencia ekonomicko-politického rámca, ekonomických nástrojov a rozsah, v ktorom tieto primerane motivujú k preventívnym opatreniam brániacim silnému narušeniu ekologických vzťahov.
4. Existencia informačnej bázy pre implementáciu politického rámca a jej schopnosť posilňovať pravidelný terénny monitoring zdravotného stavu lesov a sledovať zakysľovanie pôd a predchádzať vážnemu poškodeniu lesníckymi opatreniami a mechanizáciou ako napr. utláčanie pôd, poškodenie stojacich stromov a p.

KRITÉRIUM 3: UDRŽANIE A PODPORA PRODUKTÍVNEJ FUNKCIE LESA (DREVNÉ AJ NEDREVNÉ PRODUKTY)

Oblasť: **Produkcia dreva**

Kvantitatívne indikátory:

3.1 Rovnováha medzi rastom (prírastkom) a ťažbou dreva

3.2 Percento plochy lesov obhospodarovanej podľa lesných hospodárskych plánov alebo smerníc hospodárenia

Popisné indikátory:

1. Existencia právneho / reštrikčného rámca a rozsah, v ktorom tento povzbudzuje vlastníkov lesa v praktizovaní životnému prostrediu priaznivého lesníctva založeného na LHP alebo porovnateľných smerniciach.
2. Existencia inštitucionálneho rámca a jeho schopnosť:
  - o rozvíjať inštitúcie a mechanizmy presadzujúce rozvoj produkcie dreva na základe posúdenia dôležitých ekonomických, environmentálnych a sociálnych faktorov
  - o udržiavať účinnú infraštruktúru na uľahčovanie dodávok lesných produktov a správy lesov.
3. Existencia ekonomicko-politického rámca a finančných nástrojov a rozsah, v ktorom tieto podporujú:
  - o investičnú a daňovú politiku uznávajúcu dlhodobý charakter investícií v lesníctve a
  - o nediskriminačnú politiku pre lesné produkty.
4. Existencia informačnej bázy pre implementáciu politického rámca a jej schopnosť zlepšovať technológie a plány založené na primeraných inventarizáciách lesov.

Oblasť: **Nedrevné produkty**

Kvantitatívny indikátor:

3.3 Celkové množstvo a zmeny v hodnote alebo kvantite nedrevných lesných produktov (napr. poľovníctve a divine, korku, lesných plodov, húb atď.)

Popisné indikátory sú nasledovné:

1. Existencia právneho/reštrikčného rámca a rozsah, v ktorom tento poskytuje právne nástroje na reguláciu lesohospodárskej praxe v oblasti *recreation** a zberu (ťažby) dôležitých nedrevných produktov
2. Existencia inštitucionálneho rámca a jeho schopnosť podporovať vhodné organizácie rozširujúce správu využívania nedrevných úžitkov z lesa
3. Existencia ekonomicko-politického rámca a finančných nástrojov a rozsah, v ktorom tieto umožňujú implementáciu smerníc rozvíjajúcich hospodárske plánovanie v oblasti nedrevných úžitkov.
4. Existencia informačnej bázy pre realizáciu politického rámca a jeho schopnosť rozvíjať hospodárske plánovanie v oblasti nedrevných úžitkov.

* slovo *recreation* má v tomto kontexte dva možné preklady:

- Rekreačia, čiže aktivita ktorá je jedným z dvoch možných spôsobov využitia nedrevných produktov (rekreačný zber) - problém je, že u nás je nemožné odlíšiť túto formu zberu od zberu pre komerčné účely
- Znovuvytvorenie (obnova) - tento preklad by mal tiež zmysel, je však trochu neobvyklý - v tomto prípade by šlo o obnoviteľnosť týchto zdrojov.

KRITÉRIUM 4: UDRŽANIE, OCHRANA A PRIMERANÝ ROZVOJ BIOLOGICKEJ DIVERZITY LESNÝCH EKOSYTÉMOV

Oblasť: **Všeobecné podmienky**

Popisné indikátory:

1. Existencia právneho / reštrikčného rámca a rozsah, v ktorom tento:
  - definuje koncepciu obhospodarovania, ochrany a trvalo udržateľného rozvoja lesov
  - poskytuje podmienky pre zjednotenie (našich právnych nástrojov) s medzinárodnými.
2. Existencia inštitucionálneho rámca a jeho schopnosť:
  - udržiavať, chrániť a primerane zvyšovať biologickú diverzitu na ekosystémovej, druhovej a genetickej úrovni
  - identifikovať ekonomický prínos lesov, ktorých obhospodarovanie je prispôbené najmä udržiavaniu biologickej diverzity.
3. Existencia ekonomicko-politického rámca a finančných nástrojov a rozsah, v ktorom tieto:
  - vytvárajú nové zdroje a stimuly na rozvoj mechanizmov pre predpovedanie vplyvu ľudských zásahov na lesy,
  - podporujú ekonomické využívanie lesov, ktorých obhospodarovanie je prispôbené najmä udržiavaniu biologickej diverzity
4. Existencia informačnej bázy pre implementáciu politického rámca a jej schopnosť vykonávať:
  - vývoj v oblasti inventarizácií lesa a posudzovania ekologických vplyvov na biologickú diverzitu,

- o vývoj nástrojov na posudzovanie dopadov obhospodarovania lesov na biologickú diverzitu.

Oblasť: **Charakteristické, vzácne a ľahko zraniteľné lesné ekosystémy**

Kvantitatívny indikátor je nasledovný:

4.1 Zmeny v ploche:

- a. prirodzených a starobylých *poloprirodzených typov lesa
- b. prísne chránených lesných území
- c. lesy chránené zvláštnym režimom obhospodarovania

* starobylý les – mnou navrhnutý preklad termínu "ancient forest", ktorý označuje les na stanovišti, ktoré nikdy nebolo odlesnené (zmenené na inú kultúru), s nepretržitým vývojom od doby ľadovej

Popisné indikátory:

1. Existencia právneho /reštrikčného rámca a rozsah, v ktorom tento poskytuje právne nástroje na ochranu charakteristických, vzácných a ľahko zraniteľných ekosystémov.
2. Existencia inštitucionálneho rámca a jeho schopnosť:
  - o rozvíjať a udržiavať výkonnosť inštitúcií a deľbu zodpovednosti vo vzťahu k chráneným územiam,
  - o udržať úroveň implementácie schválených národných programov na ochranu lesov.
3. Existencia ekonomicko-politického rámca a finančných nástrojov a rozsah, v ktorom tieto podporujú myšlienku reprezentatívnosti chránených lesných území vzhľadom na ich regionálne rozšírenie a väzby na systémy ekologickej stability.
4. Existencia informačnej bázy pre implementáciu politického rámca a jej schopnosť:
  - o rozvíjať opatrenia na zabezpečenie znovunastolenia pôvodnej biologickej diverzity v lesoch obhospodarovaných z účelom produkcie,
  - o uplatňovať opatrenia na rekultiváciu zdegradovaných lesných oblastí.

Oblasť: **Ohrozené druhy**

Kvantitatívny indikátor:

4.2 Zmeny v počte a percentuálnom zastúpení ohrozených druhov vo vzťahu k celkovému počtu lesných druhov (podľa uznávaných zoznamov, napr. IUCN, Rada Európy alebo EU Habitat Directive)

Popisné indikátory:

1. Existencia právneho /reštrikčného rámca a rozsah, v ktorom tento poskytuje právne nástroje na

2. Existencia inštitucionálneho rámca a jeho schopnosť rozvíjať a udržiavať inštitucionálne nástroje na ochranu ohrozených druhov.
3. Existencia ekonomicko-politického rámca a ekonomických nástrojov a ich schopnosť podporovať zavádzanie hospodárskych smerníc berúcich do úvahy ohrozené druhy.
4. Existencia informačnej bázy pre implementáciu politického rámca a schopnosť:
  - o zostaviť periodicky revidovaný zoznam ohrozených lesných druhov,
  - o rozvíjať úroveň vedomostí o ohrozených druhoch a úroveň hodnotení, inventarizácií a výskumu týchto druhov.

Oblasť: **Biologická diverzita v hospodárskych lesoch**

Kvantitatívne indikátory:

4.3 Zmeny v zastúpení porastov obhospodarovaných za účelom ochrany a využívania lesných genetických zdrojov (génové rezervácie, semenné porasty atď.), domáce a introdukované dreviny sa hodnotia osobitne

4.4 Zmeny v zastúpení zmiešaných porastov tvorených 2 - 3 drevinami

4.5 Podiel prirodzenej obnovy z celkovej výmery každoročne obnovovaných plôch

Popisné indikátory:

1. Existencia právneho / reštrikčného rámca a rozsah, v ktorom tento poskytuje legislatívne nástroje na zabezpečenie obnovy obhospodarovaných lesov.
2. Existencia inštitucionálneho rámca a jeho schopnosť:
  - o rozvíjať a udržiavať inštitucionálne nástroje na zaistenie obnovy obhospodarovaných lesov,
  - o inventarizáciami zisťovať podiel plochy pokrytej stromami výrazne staršími ako je akceptovateľný rubný vek používaný v súčasnosti.
3. Existencia ekonomicko-politického rámca a ekonomických nástrojov a rozsah, v ktorom tieto:
  - o poskytujú ekonomické podnety pre zahrňanie environmentálnych otázok do hospodárskeho plánovania,
  - o vykonávajú inventarizácie / posudzovanie bioindikátorov.
4. Existencia informačnej bázy pre implementáciu politického rámca a schopnosť:
  - o prijať opatrenia na udržanie alebo obnovenie biologickej diverzity v starých lesoch (?),
  - o monitorovať zmeny v pomere pôvodných a introdukovaných drevín, resp. v pomere ihličnatých a listnatých drevín, používaných pri zalesňovaní nelesných pôd a obnove porastov.

(?) – "old forests", trochu neurčitý termín – americký termín "old growth" označuje primárny les, anglický termín "ancient forest", resp. "starobyľý les" označuje les na stanovišti, ktoré nikdy nebolo odlesnené – každopádne je ťažké pochopiť, prečo sa dôraz kladie práve na tieto lesy

KRITÉRIUM 5: UDRŽANIE A PRIMERANÝ ROZVOJ OCHRANNÝCH FUNKCIÍ V LESNOM HOSPODÁRSTVE (NAJMÄ PÔDOOCHRANNEJ A VODOOCHRANNEJ)

Oblasť: Všeobecná ochrana

1. Existencia právneho / reštrikčného rámca a rozsah, v ktorom tento poskytuje právne nástroje na reguláciu alebo obmedzenie hospodárskych opatrení v lesoch chrániacich infraštruktúru / ochranných lesoch.
2. Existencia inštitucionálneho rámca a jeho schopnosť rozvíjať a udržiavať inštitucionálne nástroje pre reguláciu alebo obmedzenie hospodárskych opatrení v lesoch chrániacich infraštruktúru / ochranných lesoch.
3. Existencia ekonomicko-politického rámca, ekonomických nástrojov a rozsah, v ktorom tieto podporujú prípravu záväzných hospodárskych postupov pre lesy chrániace infraštruktúru / ochranné lesy.
4. Existencia informačnej bázy pre implementáciu politického rámca a jej schopnosť vykonávať výskum lesov chrániacich infraštruktúru / ochranných lesov vo vzťahu k praktikám vo využívaní pôdy / lesnému hospodárstvu.

Oblasť: Pôdna erózia

Kvantitatívny indikátor:

5.1 Plošný podiel lesov, ktorých obhospodarovanie je zamerané najmä na ochranu pôdy

Popisné indikátory:

1. Existencia právneho /reštrikčného rámca a rozsah, v ktorom tento poskytuje právne nástroje na reguláciu alebo obmedzenie obhospodarovania lesov na plochách so zraniteľnými pôdami..
2. Existencia inštitucionálneho rámca a jeho schopnosť rozvíjať a udržiavať inštitucionálne nástroje pre reguláciu alebo obmedzenie obhospodarovania lesov na plochách so zraniteľnými pôdami.
3. Existencia ekonomicko-politického rámca, ekonomických nástrojov a rozsah, v ktorom tieto podporujú prípravu záväzných hospodárskych postupov pre plochy so zraniteľnými pôdami.
4. Existencia informačnej bázy pre implementáciu politického rámca a jej schopnosť vykonávať inventarizácie a výskum pôdnej erózie.

Oblasť: Ochrana vody v lesoch

Kvantitatívny indikátor:

5.2 Plošný podiel lesov, ktorých obhospodarovanie je zamerané najmä na ochranu vody

Popisné indikátory:

1. Existencia právneho / reštrikčného rámca a rozsah, v ktorom tento poskytuje právne nástroje na reguláciu alebo obmedzenie obhospodarovania lesov v prospech ochrany vody alebo vodných zdrojov.
2. Existencia inštitucionálneho rámca a jeho schopnosť rozvíjať a udržiavať inštitucionálne nástroje pre reguláciu alebo obmedzenie obhospodarovania lesov v prospech ochrany vody alebo vodných zdrojov.
3. Existencia ekonomicko-politického rámca, ekonomických nástrojov a rozsah, v ktorom tieto podporujú prípravu záväzných hospodárskych postupov berúcich do úvahy ochranu vody v lesníckej praxi.
4. Existencia informačnej bázy pre implementáciu politického rámca a jej schopnosť vykonávať inventarizácie a výskum kvality vody a prietokových charakteristík vo vzťahu k praxi vo využívaní pôdy / lesnému hospodárstvu.

KRITÉRIUM 6: UDRŽANIE OSTATNÝCH SOCIÁLNO-EKONOMICKÝCH FUNKCIÍ A PODMIENOK

Oblasť: **Význam lesníckeho rezortu**

Kvantitatívny indikátor:

6.1 Podiel rezortu lesníctva na hrubom národnom produkte

Popisné indikátory:

1. Existencia právneho / reštrikčného rámca a rozsah, v ktorom tento poskytuje právne nástroje na zabezpečenie rozvoja rezortu lesníctva.
2. Existencia inštitucionálneho rámca a jeho schopnosť rozvíjať a udržiavať účinnú fungujúcu infraštruktúru umožňujúcu dostupnosť lesných produktov.
3. Existencia ekonomicko-politického rámca, ekonomických nástrojov a rozsah, v ktorom tieto zaisťujú nové investície do lesníckeho sektora pre naplnenie budúcich požiadaviek.
4. Existencia informačnej bázy pre implementáciu politického rámca a jej schopnosť:
  - o vyvíjať a zavádzať do praxe nové zdokonalené technológie,
  - o vykonávať analýzy trhu zabezpečujúce lepšie napĺňanie potrieb spoločnosti.

Oblasť: **Rekreačná funkcia**

Kvantitatívny indikátor:

6.2 Poskytovanie rekreačných možností: rekreačne prístupná plocha lesa na obyvateľa, % z celkovej výmery lesov.

Popisné indikátory:

1. Existencia právneho / reštrikčného rámca a rozsah, v ktorom tento uznáva zvykové a tradičné práva pôvodného obyvateľstva a poskytuje prostriedky pre riešenie sporov o prístup.

2. Existencia inštitucionálneho rámca a jeho schopnosť vykonávať plánovanie a posudzovanie rekreačnej funkcie v lesníctve.
3. Existencia ekonomicko-politického rámca, ekonomických nástrojov a rozsah, v ktorom tieto podporujú lesnícke orgány na ochranu osobitných environmentálnych, kultúrnych, celospoločenských a vedeckých hodnôt vo vzťahu k rekreačnej funkcii.
4. Existencia informačnej bázy pre implementáciu politického rámca a jej schopnosť vykonávať posudzovanie rekreačnej funkcie.

Oblasť: **Poskytovanie zamestnanosti**

Kvantitatívny indikátor:

6.3 Zmeny zamestnanosti v lesníctve, najmä vo vidieckych oblastiach (osoby zamestnané v lesníctve, ťažbe a na les naviazanom priemysle)

Popisné indikátory:

1. Existencia právneho / reštrikčného rámca a rozsah, v ktorom tento poskytuje právne nástroje na zabezpečenie (primeranej) úrovne príjmov v lesníckom rezorte.
2. Existencia inštitucionálneho rámca a jeho schopnosť udržať a rozvíjať kvalitu personálnych zdrojov pre všetky dôležité činnosti a úlohy.
3. Existencia ekonomicko-politického rámca, ekonomických nástrojov a rozsah, v ktorom tieto podporujú programy na zaistenie zamestnanosti vo vidieckych oblastiach vo vzťahu k lesníctvu.
4. Existencia informačnej bázy pre implementáciu politického rámca a jej schopnosť zabezpečiť primeraný podiel príjmu z nedrevných produktov pochádzajúci z vidieckych zdrojov príjmu. *Pozn.: t.j. asi podielu na celkovom objeme príjmov.*

Oblasť: **Výskum a odborné vzdelávanie**

Popisné indikátory:

1. Existencia právneho / reštrikčného rámca a rozsah, v ktorom tento podporuje národné (štátne) programy pre výskum a vzdelávanie.
2. Existencia inštitucionálneho rámca a jeho schopnosť udržať a rozvíjať inštitucionálne nástroje na rozvoj výskumu a vzdelávania so vzťahom k lesu a lesníctvu.
3. Existencia ekonomicko-politického rámca, ekonomických nástrojov a rozsah, v ktorom tieto poskytujú verejné a súkromné finančné zdroje pre výskum, vzdelávanie a rozvojové programy.
4. Existencia informačnej bázy pre implementáciu politického rámca a jej schopnosť zabezpečiť dostatočný počet ľudí v jednotlivých stupňoch vzdelania a všetkých prierezových lesníckych disciplínach.

Oblasť: **Verejná informovanosť**

Popisné indikátory:

1. Existencia právneho / reštrikčného rámca a rozsah, v ktorom tento poskytuje verejnosti možnosť prístupu k informáciám.
2. Existencia inštitucionálneho rámca a jeho schopnosť poskytovať mimoštudijné vzdelávanie¹ pre širokú verejnosť.
3. Existencia ekonomicko-politického rámca, ekonomických nástrojov a rozsah, v ktorom sa zabezpečuje aby sa časť daní² z lesníctva použila na informovanie verejnosti o lesoch.
4. Existencia informačnej bázy pre implementáciu politického rámca a jej schopnosť podporovať vyučovanie a informovanie o environmentálnych problémoch a ďalších otázkach týkajúcich sa lesníctva.

Poznámky k prekladu:

¹ *extension service – vzdelávacia možnosť poskytovaná univerzitami a vysokými školami ľuďom, ktorí nie sú riadnymi študentmi – mimoštudijné vzdelávanie*

² *revenue – daň alebo celý príjem z niečoho pred akýmkoľvek zrážkami a daňami, pre účel indikátora 3 sa každopádne použijú dane, resp. úľavy na daniach*

Oblasť: **Zapojenie verejnosti**

Popisné indikátory:

1. Existencia právneho / reštrikčného rámca a rozsah, v ktorom tento poskytuje verejnosti možnosť zúčastniť sa na politických rozhodnutiach a rozhodovaní o lesoch.
2. Existencia inštitucionálneho rámca a jeho schopnosť posilňovať inštitucionálne mechanizmy pre zapojenie miestneho obyvateľstva a mimovládnych organizácií do rozhodovania o lesoch.
3. Existencia ekonomicko-politického rámca, ekonomických nástrojov a rozsah, v ktorom robia atraktívnym aktívne prinášanie informácií verejnosti¹ a predbežné plánovanie (prípravné konania pred plánovaním).
4. Existencia informačnej bázy pre implementáciu politického rámca a jej schopnosť zvyšovať účasť verejnosti v rozhodovacom procese vzťahujúcom sa k zavádzaniu lesníckej politiky do praxe .

Poznámka k prekladu:

¹ *Outreach – úsilie priniesť určité služby priamo ľuďom, ktorým sú určené, napr. zdravotnú osvetu do chudobných štvrtí a p.*

Oblasť: **Kultúrne hodnoty**

Popisné indikátory:

1. Existencia právneho / reštrikčného rámca a rozsah, v ktorom tento podporuje programy a tvorbu smerníc pre obhospodarovanie, ktoré uznávajú hodnotu kultúrneho dedičstva vo vzťahu k lesníctvu.

2. Existencia inštitucionálneho rámca a jeho schopnosť udržiavať a rozvíjať programy na ochranu lokalít a krajiny cenných z hľadiska kultúrnych hodnôt.
3. Existencia ekonomicko-politického rámca, ekonomických nástrojov a rozsah, v ktorom umožňujú dostatočnú finančnú motiváciu pre uznávanie kultúrnych hodnôt v hospodársko-úprav-níckom plánovaní.
4. Existencia informačnej bázy pre implementáciu politického rámca a jej schopnosť vykonávať prieskumy zastúpenia kultúrne hodnotných lokalít a lokalít s osobitnou estetickou hodnotou.